

[Na začátek článku](#)

Hrátky s grafomotorikou: Praktické ukázky aktivit

Autor: [Marie Čermáková](#)

Anotace:	Článek přináší pohled na různé možnosti rozvoje grafomotorických dovedností u dětí v předškolním období. Velmi úzce navazuje na teoretický článek, ve kterém byly popsány obecně známé skutečnosti ovlivňující úroveň grafomotoriky a z nich vyplývající pravidla týkající se přístupu k dětem v tomto směru. Praktická část článku obsahuje cíle, záměry pedagoga a stručný popis aktivit s dokumentačními fotografiemi z dopoledních aktivit v MŠ a odkazy na videosekvence z aktivit uveřejněných prostřednictvím Dětské Mensy.
Podpora výuky jazyka:	
Klíčové kompetence:	1. Předškolní vzdělávání » Činnosti a občanské kompetence » dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
Očekávaný výstup:	1. předškolní vzdělávání » Dítě a jeho tělo » ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji ap
Mezioborové přesahy a vazby:	Nejsou přiřazeny žádné mezioborové přesahy.
Průřezová témata:	Nejsou přiřazena žádná průřezová témata.
Organizace řízení učební činnosti:	Frontální, Skupinová, Individuální
Organizace prostorová:	Školní třída
Klíčová slova:	předškolní vzdělávání , grafomotorika , grafický materiál , hrubá motorika , jemná motorika
Vazby článku:	Předchozí díl: Hrátky s grafomotorikou: Teoretický úvod k problematice

Text článku:

1/ GRAFOMOTORICKÉ AKTIVITY MOTIVOVANÉ PÍSNÍČKOU ŘÍJEN

CÍLE:

- Vést děti ke správnému držení rozličného grafického a výtvarného materiálu.
- Posilovat sebeobsluhou a pracovní návyky samostatnou přípravou a úklidem pomůcek.
- Prostřednictvím plnění společného úkolu posilovat spolupráci a vzájemné vztahy mezi dětmi.

ZÁMĚRY PEDAGOGA:

- Rozvíjet u dětí grafomotorické schopnosti a utvářet odpovídající dovednosti s ohledem na individuální úroveň jednotlivých dětí.
- Podporovat komunikativní a kooperativní dovednosti při tvorbě skupinových prací.
- Posilovat vnímání textu a rytmu písně, podporovat spolupráci obou mozkových hemisfér (konkrétně hmatu x řeči x zraku) při propojení výtvarných a hudebních činností.
- Prostřednictvím pozorování v přírodě vést děti ke vnímání harmonie a přirozené krásy.
- S využitím fotografií a prostřednictvím přímého prožitku vést děti k zobrazení skutečnosti a odbourání ikonografických schémat ve výtvarných činnostech.
- Posilovat zachycení detailu zařazením kresby černou konturou s tenkou stopou (centrofix).

Text písně: Babím létem říjen šije...

Oči mhouří, ospalý je,
slunce ráno pozdě vstává,
duchny mlhy natřepává.

A co vrabci? Kdo jim stele?
 Kdo dá dříví na postele?
 Na větvi se vyspali,
 nejsou vůbec ospalí.

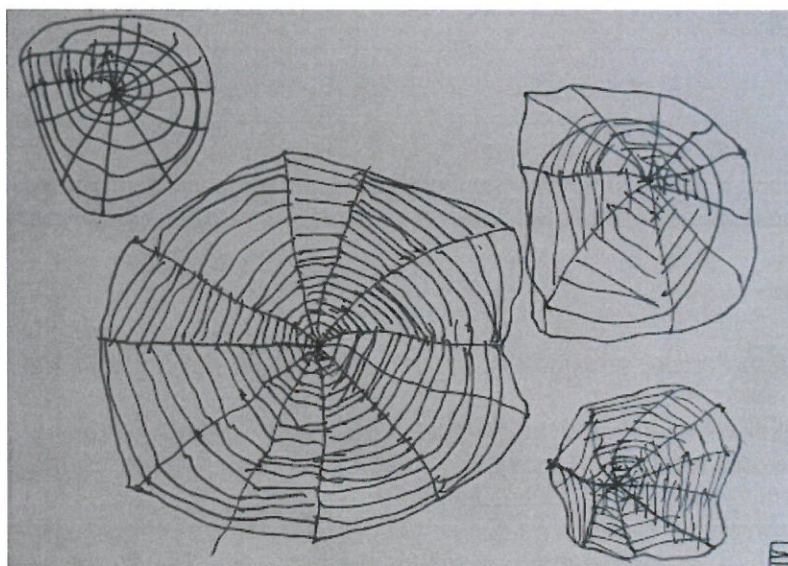
(možno dohledat v souboru pro MŠ - písničky pro 4 roční doby)

POPIS AKTIVIT:

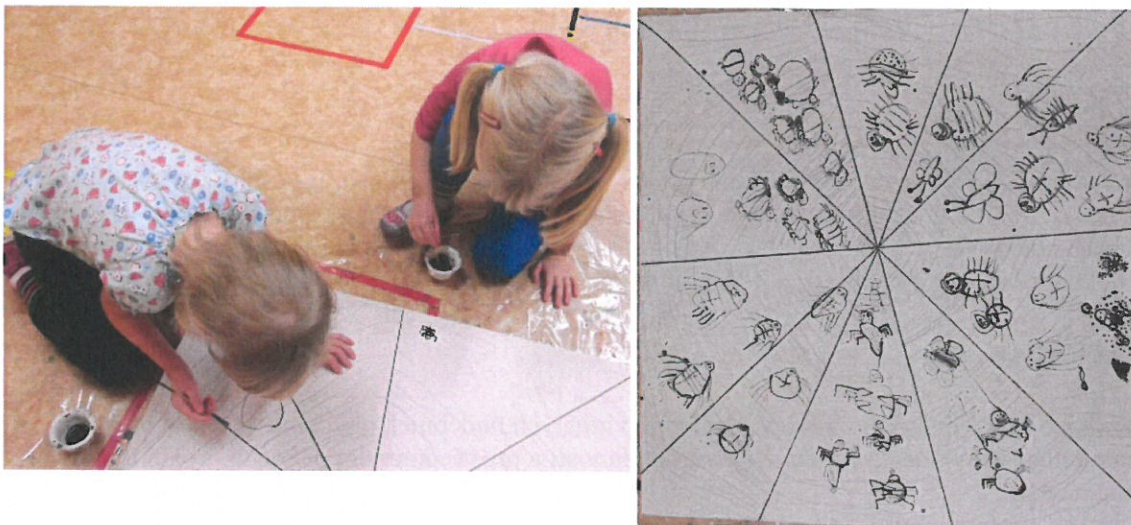
Využití písničky říjen bylo týdenním projektem. Děti se nejdříve seznámily s písničkou, a pak následovalo dokreslování omalovánky k ději písně. Úkolem bylo dokreslit, co pan malíř zapomněl. V našem případě to byla vlákna na pavučině, paprsky na sluníčku, vrabci na větvi a drobné větvičky na stromě. Základ si děti vytvořily lihovou fixou a dále kolorovaly aqua pastelkami a strouhaným progresem.

Poté jsme vyrazili do okolní přírody s fotoaparát, hledali jsme pavučinky babího léta a fotili si je. Fotografie jsme si vytiskli na formát A4 a podle nich kreslili černým centorfixem strukturu pavučiny.

V závěru týdne děti vytvářely velkou pavučinu na balící papír. Při vytváření vláken pavučiny byly použity silné trojhranné obyčejné tužky. Do této pavučiny pak děti dokreslovaly pavoučky podle obrázků z encyklopedií, ze kterých jsme si společně předčítali. Na kresbu pavoučků jsme použili špejle namáčené v černé tuši. Společně jsme si při aktivitách průběžně zpívali píseň „Říjen“.

2/ UVOLNĚNÍ RUKY (pěna na holení)

CÍLE:

- Podporovat uvolnění ruky od ramene přes zápěstí až k drobným svalům prstů.
- Rozvíjet základní grafomotorické dovednosti kreslením jednoduchých tvarů dle vlastní volby dětí.
- Posilovat sebeobslužné schopnosti a samostatnost při výtvarných činnostech (mytí rukou, pomoc při přípravě a úklidu pracovního místa).
- Podporovat rozvoj hmatové citlivosti, smyslového vnímání pomocí prstů i celé dlaně.

ZÁMĚRY PEDAGOGA:

- Nabídnout dětem nezvyklou výtvarnou činnost, jež povede k netradičnímu a radostnému prožitku z výtvarných aktivit.
- Rozvíjet u dětí základní výtvarné a grafomotorické dovednosti.

POPIS AKTIVITY:

Příprava na kreslení pěnou na holení je velice jednoduchá. Na stolečky natáhneme průhledné igelitové ubrusy. V rozích je upevníme kovovými sponkami na ubrus a na ně nastříkáme pěnu na holení. Děti dlaněmi rozetrou pěnu po celé ploše stolečku, a pak do takto připraveného podkladu kreslí prsty. Opakovaně mohou povrch uhladit a kreslit nový obrázek. Dětem dáme k této aktivitě k dispozici kyblík s čistou vodou a suché hadry, do kterých se průběžně dle potřeby utírají. Po skončení aktivity ubrusy osprchujeme a necháme uschnout. Také dětské oblečení, které si děti při aktivitě ušpinily, stačí nechat uschnout, nezůstane na něm žádné skvrny.

3/ NAKRESLI HUDBU (věková skupina 4–6 let)

CÍLE:

- Posilovat vnímání rytmu dětské relaxační hudby, ale také vhodných nahrávek klasické hudby.
- Podporovat uvolnění celé paže s využitím velké plochy papíru umístěné na zemi ve spojení s vnímáním hudebních nahrávek.
- Rozvíjet odpovídající dovednosti a pracovní návyky v návaznosti na výtvarné činnosti.

ZÁMĚRY PEDAGOGA:

- Prostřednictvím přímého prožitku při poslechu vhodných hudebních nahrávek vést k uvolnění celé paže.
- Nabízet dětem nezvyklé a přitažlivé výtvarné činnosti a prostřednictvím přímého prožitku u nich rozvíjet fantazii a představivost.
- Vést děti ke spolupráci prostřednictvím tvorby ve skupině.
- Zařazením a využitím vhodných hudebních nahrávek rozvíjet hudební poslechové schopnosti, záměrně stimulovat sluchové vnímání.

POPIS AKTIVITY:

Cílem aktivity v její úvodní fázi je úplné uvolnění ruky od ramene přes loket až k drobným svalům prstů.

Na zem natáhneme celý arch balícího papíru a položíme kolem něj na zem dostatečné množství pastelek se silnou stopou. Dětem vysvětlíme, že až začne hrát hudba, nebudou kreslit žádný obrázek, ale jen nechají pastelku po papíře tancovat v rytmu hudby. Děti se mohou volně pohybovat kolem balícího papíru a měnit si pastelky podle toho, jak chtějí.

V následujících dnech pak děti mají k dispozici rámečky vystřižené z bílé čtvrtky ve tvaru čtverce, obdélníku, trojúhelníku a kruhu. Tyto rámečky si nalepí podle své vlastní volby na jakékoliv místo pokresleného balícího papíru, mohou ještě barevně dotvořit pastelkami a pak kreslí do rámečku obrázek špejlí namáčenou v černé tuši. Při všech zmíněných aktivitách děti poslouchají dětskou relaxační hudbu, nebo vhodné nahrávky klasické hudby.

4/ SNĚHOVÉ VLOČKY (zmizík, inkoust; věková skupina 4-6 let)

CÍLE:

- Za pomoci netradičních výtvarných technik posilovat grafomotorické dovednosti, držení grafického materiálu a podporovat kresbu rovné čáry.
- Podporovat spolupráci ve skupině.
- Vést děti k pozorování struktury sněhové vločky a k napodobení linie podle předlohy.

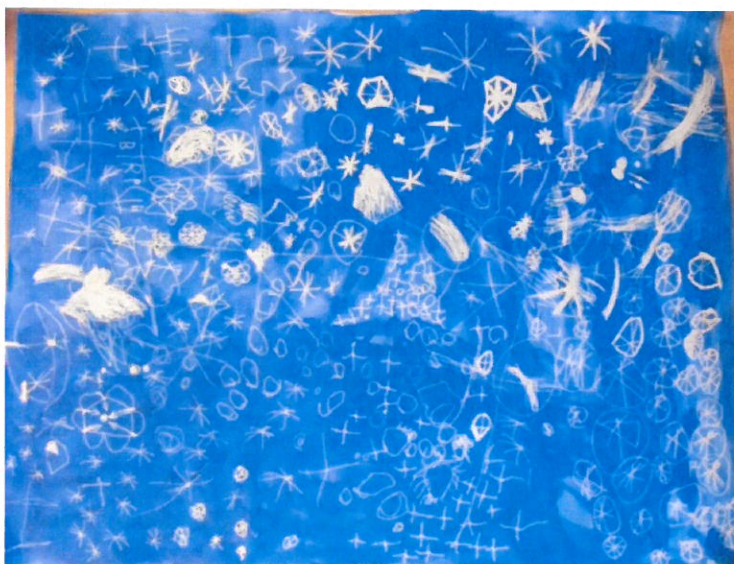
ZÁMĚRY PEDAGOGA:

- Utvářet základní návyky v oblasti výtvarného vyjadřování, schopnosti dokončit úkol v průběhu několika dnů.
- Rozvíjet grafomotorické schopnosti a návazně posilovat utváření odpovídajících dovedností na individuální úrovni jednotlivých dětí.

- Prostřednictvím skupinové práce posilovat vzájemné vztahy mezi dětmi, vést děti k tomu, aby se domlouvaly na jednotlivých krocích při plnění společného úkolu.

POPIS AKTIVITY:

Pro kreslení sněhových vloček zmizíkem použijeme velkou plochu balícího papíru, kterou děti celou potřou za pomoci štětce inkoustem. Před samotným kreslením necháme dětem prohlížet zvětšené obrázky struktury sněhových vloček a povídáme si o jejich souměrnosti i o tom co nám mohou připomínat. Tyto obrázky necháme následně ležet volně v prostoru tak, aby se na ně děti mohly kdykoliv podívat. Při této aktivitě můžeme dětem pouštět písničky se zimní tematikou, či dětskou relaxační hudbu. Děti pracují ve skupině tak dlouho, dokud není vločkami zaplněna celá plocha balícího papíru potřené inkoustem. Děti upoutá samotná technika, při které jde vlastně o odkrývání povrchu tvořeného zmizíkem.

5/ VÁNOČNÍ STROMEČEK – GRAFOMOTORIKA A LOGICKÉ ŘADY (bramborová tiskátka; věková skupina 4–6 let)

CÍLE:

- Posilovat základní grafomotorické dovednosti – držení grafického materiálu a schopnost napodobit různé vzory černé linie, dodržet směr tažení linie zleva doprava.
- Rozvíjet některé předmatematické dovednosti – smysl pro vnímání logické posloupnosti a pravidelného střídání prvků v řadě.
- Podporovat spolupráci dětí při plnění společného úkolu.
- Nabízet dětem při zpracování úkolu zajímavé techniky (otisk bramborového tiskátka).

ZÁMĚRY PEDAGOGA:

- V rámci posilování školní zralosti podporovat používání a vnímání pravolevého směru v řadě.

- Vést děti prostřednictvím zajímavých aktivit k radostnému prožitku při získávání nových dovedností i vědomostí.

POPIS AKTIVITY:

Obrys vánočního stroměčku předkreslíme dětem lihovou fixou a děti jej následně kolorují Progresem nastrohaným řezátkem (okolí stroměčku i jeho vnitřní část). Obtiskáváním bramborových tiskátek, která se pravidelně střídají, vznikají logické řady – řetězy na stromku. Děti pracují ve dvojicích tak, že každé má jeden druh tiskátka a musí se mezi sebou domlouvat na jejich pravidelném střídání. V závěrečné části pracuje skupina dětí s lihovými fixami. Společně se nejdříve poradíme, jaké řetězy ještě lze nakreslit, různé linie a vzory černé čáry. Učitelka může vedle dětí položit předkreslené vzory. Děti pak provádějí různé typy linie zleva doprava.

6/ PRAVIDELNÉ CHVILKY S GRAFOMOTORIKOU - PRÁCE S PÍSNIČKOU ČI BÁSNIČKOU

CÍLE:

- Posilovat u dětí vnímání rytmu a vedení tužky (či jiného grafického materiálu) v rytmu písničky nebo básničky.
- V rámci posilování školní zralosti stimulovat spolupráci obou mozkových hemisfér (propojení grafického záznamu v rytmu básničky či písničky).
- Uvolňovat ruku od ramene přes loket po drobné svaly ruky prováděním grafického záznamu v nízké poloze.
- Upevňovat správné držení grafického materiálu, tzv. špetkový úchop.

ZÁMĚRY PEDAGOGA:

- Vést děti ke grafickému záznamu předkresleného tvaru, či k napodobení daného tvaru v rytmu písničky nebo básničky.
- Nabízet dětem trojhranný systém grafického nástroje se silnou stopou a grafický záznam v nízké poloze (posilování správného postavení prstů).
- Vést děti k rozvoji jemné motoriky a odpovídajících dovedností souvisejících se školní zralostí.

POPIS AKTIVITY:

Pravidelné chvíle s grafomotorikou zařazujeme vždy 1x týdně (nebo 2x měsíčně). Děti při této činnosti vždy pracují v nízké poloze se silnými pastelkami a sedí tak, že mají jedno koleno pod zadečkem a druhé pod bříškem. Toto zajistí rovné postavení zad a souměrnost lopatek při aktivitě. V rytmu písničky, básničky či říkadla kreslí, doplňují či obtahují linie a různé tvary. Důležité je, aby byly současně v aktivitě ruka, pusa i oči, čímž se stimuluje spolupráce obou mozkových hemisfér.

7/ OBKRESLOVÁNÍ LIDSKÉ POSTAVY – „JÁ JSEM HOLKA, JÁ JSEM KLUK“

Hlava ruce, nohy krk,
 ty jsi holka, nebo kluk?
 Břicho, prsty, nebo dlaně, podívej se chvilku na ně.
 Společně si povídáme,
 na co naše tělo máme.

(text básně možno dohledat v metodickém souboru ["Duhový strom"](#))

CÍLE:

- Posilovat povědomí o jednotlivých částech těla.
- Podporovat správné držení grafického materiálu (štetec, silná lihová fixa).
- Rozvíjet kooperativní dovednosti prostřednictvím tvorby ve skupině.
- Stimulovat grafomotorické schopnosti na individuální úrovni jednotlivých dětí a vytvářet v tomto směru odpovídající dovednosti.

ZÁMĚRY PEDAGOGA:

- Vést děti k samostatné přípravě a úklidu pomůcek na výtvarné aktivity.
- Vést děti k udržování pořádku a podpoře správných pracovních návyků při výtvarných činnostech.
- Rozvíjet komunikativní dovednosti v rámci skupiny domluvou na plnění společného úkolu.
- Podporovat správné držení grafického materiálu, tzv. špetkový úchop.
- Prostřednictvím aktivit na velké ploše papíru, práce v nízké poloze, nabídkou grafického materiálu se silnou stopou a štetce vést k uvolnění ruky od ramene přes loket až po drobné svaly prstů.
- Učit děti pojmenovat jednotlivé části těla, některé orgány a znát jejich funkci na úrovni odpovídající věku dětí.

POPIS AKTIVITY:

Na obkreslování lidské postavy použijeme celý arch balícího papíru. Děti pracují ve dvou skupinách. Chlapci dotvářejí postavu chlapce a děvčata, děvčátko. Učitelka obkreslí dvě z dětí ze třídy silnou lihovou fixou, která se nerozpije při vybarvování anilínovými barvami. Děti tímto grafickým materiálem dokreslí detaily obličeje i oblečení a následně společně kolorují anilínovými barvami. Opět dětem připomínáme, že při práci na zemi je nutné mít jedno koleno pod bříškem a druhé pod zadečkem.

DALŠÍ VHODNÉ AKTIVITY POSILUJÍCÍ GRAFOMOTORICKÉ DOVEDNOSTI VHODNÉ PRO PRÁCI S PŘEDŠKOLNÍMI DĚTMI

V závěru velice stručně shrnuji další možné aktivity, které můžeme přirozeně a opakovaně zařazovat při práci s předškolními dětmi. Jelikož je možné k těmto aktivitám zhlédnout videonahrávky přímo z dopoledních činností probíhajících v MŠ a s podrobným popisem, použiji pro dokreslení hypertextové odkazy ke zmíněným videonahrávkám s textem.

Děti mají velice rády [kreslení na nafukovací balonky](#). Používáme vždy lihové fixy, kterými se děti při této činnosti nezašpiní a barvy se z balonků nesetřou. Takto vyzdobené balonky používáme na výzdobu třídy při různých slavnostech, nebo na ně kreslíme odlišné výrazy tváře, když se učíme vnímat mimoslovní komunikaci.

Podobná je také aktivita, kdy s dětmi [kreslíme na velký nafukovací míč s kontinenty](#). Tento velký nafukovací globus lze objednat prostřednictvím internetového obchodu, či v metodickém katalogu Educa. Na tento nafukovací globus se kreslí rychlomazacími fixami.

Pro děti je velice zajímavou aktivitou rozfoukávání barevných z barevných tuší a jejich následné roztírání a dokreslení špejlí. Takto děti [malovaly bacily](#).

U nejstarší věkové skupiny dětí již nabízíme také grafický materiál s velmi tenkou stopou. Toto vede děti k vystižení detailů a posílení jemné motoriky. K tomuto účelu nabízím dětem při výtvarných aktivitách [tenké černé centrofixy](#).

Při práci s předškolními dětmi se velice často používá také kreslení do krupice. V našem případě nám truhlář vyrobil dřevěné podnosy, do kterých jsem dětem nasypala dětskou krupici. Děti do ní mohou kreslit buď prsty, nebo obtiskovat, či zkoušet stopu různých předmětů - masážní míček, kamínky, dřívka apod.

Jako poslední uvádím aktivitu, kterou mají děti velice rády a je přirozeným posilováním grafomotoriky v neomezeném prostoru. Mám na mysli [využití chodníkových kříd při pobytech venku](#). Může jít o činnosti spontánní, či řízené učitelkou. V řízené aktivitě děti kreslily město s [domem, kde bydlí](#) a následně spojovaly cestami tak, aby se mohly navštěvovat s kamarády.

[« Předchozí díl](#)

Článek je v těchto kolekcích:

- o [Rafi inspirace](#)

Anotované odkazy:

Příspěvek nemá přiřazeny žádné anotované odkazy.

Přiřazené DUM:

Příspěvek nemá přiřazeny žádné DUM.

Přiřazené aktivity:

Příspěvek nemá přiřazeny žádné aktivity.
